

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

1

EBÜBEKİR HÂZİM

M. Günhan Zazaron

EB BEK R HÂZİM

KAR    EKLER 

I

 STANBUL

Millî Mecnua Matbaası

1932

زبانہ صاف خیرہ و سہ نصیب

غیر
نہ

۱۹۶۲ / ۸ / ۲۷

Okuyanlara

Bu kısa satırları (şiiir) deye neşreden,
Başka yollarda yorgun, ak saçlı müptedidir ;
Aramayınız eyi bir şey kokudan, renkten,
Çünkü bu zavallılar hep kar çiçekleridir.

Bir hevesden doğdular ömrüm sona ererken ;
En büyüğü basmadı iki buçuk yaşına.
Düşünmeden başladım bir şey yazayım derken
Benim de gireceğim bir mezarın taşına.

Şu elîm başlangıçdan hepsine sindi elem ;
Hiç bir şey yazamadım karie hoş gelecek.
Kitâbe yazılınca kırılmalıymış kalem,
Sanki bir neşter oldu çibanları deecek.

Bu kubbede kalan şey sâde hoş sadâ değil,
Her konakda yolcudan böyle boş şeyler kalır.
Birer, birer gideriz ya muhteşem, ya zelîl,
Ne enînler, figanlar, ne de hey heyler kalır.

Erenköy 15 Birinci Teşrin 1931

Çöl Gecesi

Çöllerin gurûbu renk sergisidir ;
Denemez en güzel renk hangisidir :
Açıklı, koyulu al, mor, turuncu
Yaldızlı bulutlar ufka yığılır ;
Gün iner dikerek altın sorgucu ;
Pembemsi bulutlar tek, tek dağılır.

Bu cennet tablosu solup sönünce,
Çöl siyah tüllü bir dula dönünce

Binlerce yarasa kaplar havayı,
Yükselir, alçalır, artar, azalır ;
Sanki, çöl perisi taşlar semâyı,
Güneşden gıyaben intikam alır.

Çöllerin gecesi dâimâ berrak,
Lekesiz bir semâ, yıldızlar parlak.
Güneşsiz bir gündüz çöldeki gece ;
Ufuklar daralır, yer, gök birleşir ;
Karanlık bir tülüdür, esmer ve ince ;
Bu tülün altında çöl güzelleşir.

Semâ da bir çöldür, kumları elmas,
İnciler işlenmiş mâvi bir atlas.
Fezâda görünmez bir karış boş yer ;
Sayısız dünyâlar kum gibi kaynar.
Gâh, geçer bir şihap, gâh, yere düşer,
Sanırsın bir melek gökde top oynar.

Her çölün künbedi yüce bir mâbet,
Kapısı ezeldir, mihrabı ebet ;
Hiç sönmez kandiller yanar dâimâ,
Toplanmış âlemler ibâdet eder ;

Yükselen minberden gelmez bir sadâ
İlâhî bir sükût hitâbet eder ;

Murassa levhalar asılmış yer, yer
Hepsinde yazılı (Allahü ekber) ;
Var, fakat görünmez bir ulu mâbut,
Ne Muhammed ismi var, ne Çehar yâr,
Ne İlsâ resmi var, ne Mûsâ mevcut,
Ne İzis, ne Sivâ, ne Jüpiter var.

Bir kuyu yanına konarak kervan,
Uyurlar akşamdan hep insan, hayvan.
Pek derin bir sükût ü sükûn başlar ;
Sadâsız bir çalgı ruhları okşar ;
Sanki her şey ölür, yalnız rüzgâr
Yavaşca teneffüs ederek yaşar.

Ansızın uzakdan baykuş ötmesi,
Ya, aç bir çakalın uzayan sesi
Yırtar bu sükûtü, tüyler ürperir ;
Ufukda parlayan bir şimşek yer, yer,
Görünmez bulutlar, dağlar gösterir ;
Gûyâ, yer göğe, gök yere gülümser.

Sükûtü, bâzan, bir çingirdak deler,
Yaklaşır konağa yüklü develer,
Ölçülü ve sessiz adımla tek, tek
Bir bulut gölge i gibi geçerler ;
Ya, gelip kuyuya hep öbek, öbek
Leğende yıldızlı bir su içerler.

Çöl, kara bir levha yazısı silik,
Harfleri pürüzlü, noktalar eksik ;
Gök, açık bir kitap, şeffaf yapraklar
Çevrilir muttasıl kendiliğinden ;
Mücevher cümleler, altın duraklar,
Sezilmez gidişle geçip giderken,

Gözümüz heceler elfâzı biraz,
Yazık ki mânâyı aklımız almaz.
Semâdır şüphesiz ilâhî Kur'an ;
Kehkeşan en kısa bir Sûresidir,
Fezâda bükülür ve gider yan, yan,
Bilinmez baş ve yâ son neresidir.

Doğudan bir ak tül çıkar nihâyet,
Örter bu kitabı hep âyet, âyet.

Çöl erken uyanır, kımıldar yer, yer,
Enine, boyuna sanki uzanır;
Çekilir geriye yakın tepeler;
Gök solup söndükce, yer ışıklanır.

İşte bu saatde görünen Zühre,
Gümüşlü ışıklar serperken yere,
Ufukdan yükselir altın alevler,
Tutuşur eteği sanki semânın;
Süt beyaz bulutlar pembeye döner;
Tedrîcen sararır rengi havanın;
Zühre de kaybolur, yalnız güneş,
Koyulur saçmaya zıyâ ve ateş.

20 Eylül 1929

«Eşrefi Mahlûkat»

Dün akşam, bahçede, yalnız idim,
Gün indi, çiçekler görünmez oldu;
Gök altın ve elmas çiçekle doldu;
«Oturup bunlara bakayım» dedim.

Kaldırıp başımı, dikkatle bakdım,
Sanki büyük bir şey anlayacaktım!
Bu küçük akl ile ne anlaşılır?
Satırlar üstünde gezinen böcek
Ne bulur kitapda idrâk edecek?
Anlamak isteyen akla şaşılır:

«Gök derin, yıldızlar çok uzak dedim,
Her şeyden yakındır kendime kendim;
Ben neyim? Nereden geldim buraya?
Ezelî bir yokken niçin var oldum,
Madem ki bu varlık benzer rüyâya;
Dün genç idim, bu gün ihtiyar oldum?»

Yeniden yok olmak belki varlıktır,
Varlık da, yokluk da hep karanlıktır.
Kâinat içinde bilmem ben neyim?
Dünyâda işim ne yokdur haberim;
Her halde kıymetsiz, küçük bir şeyim,
Yazık ki düşünür ve hissedirim.

Bir insan olmakdan çok utanırım,
Çünkü, ne mahlûktur eyi tanırım:
Ya zâlim, ya mazlûm, ortası yokdur;
Ya kurtdur, ya koyun bu garip hayvan;
Zâlimin kimseden pervası yokdur,
Mazlûmun sabrına ölümdür pââyân.

Zâlimin zulmünü artırır mazlûm,
Sabırdan kudurur zulümler mâlûm.

Gücenme Efendi, doğru sözlerden,
Sen ve ben ikimiz aynı hayvanız ;
İşimiz, gücümüz ibâret şerden,
Meleklik taslayan azma şeytanız.

«İnsanım» deyerek öğünme, utan,
Kimlerdir harplerde serilip yatan,
Kimlerdir bunları, söyle, öldüren,
Sayısız ocaklar yıkıp söndüren ?
Akrep mi, yılan mı, kurt mu, kaplan mı ?
Ya kuduz bir köpek ve yâ sırtlan mı ?
Hayır, katil, maktûl hep insan oğlu,
Sözde mütefekkir, hassas ve uslu !
Allah da peşîman yaratdığına,
Çirkefli çamura can katdığına :
«Evvelce pek güzel yaratdık» deyor ;
«Sonradan (esfel) e biz atdık» deyor.

B. Teşrin 1929

ŞÂİR

Herkesin eleminde şâirin payı vardır ;
Kim ki şâir değildir, şüphesiz bahtiyardır.
Her eyi ve güzel şey sanki şâir malıdır,
Meselâ bir gurûbun yaldızlı renklerini,
Bir bülbül nağmesinin ince âhenklerini
Saygısız bir yel, bir ses gelip bozmamalıdır.

Şâir görür ışıksız evlerin dâhilini,
Her yanık sözü duyar görmeden kailini.

Bir ucunda dünyânın sessiz akan göz yaşı,
Damla, damla dökülür gûyâ onun eline.
Güzel, çirkin her mevcût şâirin öz kardaşı;
Çirkinlerine acır, âşıkdır güzeline.

Dar gelir hayâline kürenin ufukları,
Yırtar geçer fezâda ölçüsüz boşlukları;
Yükselerek dolaşır Allahı arar gibi;
Fakat bulmaz yorulur; ister, istemez düşer
Bir avcunun havada vurduğu kuşlar gibi.
Sanki ona dokunur dünyâda her hayr ü şer;

Gürleyen bir zulümden tutulursa her lisan,
Göz yaşı kirpiklerde durursa hâif, lerzan;
Yer yüzünden kalksa da büsbütün (hakkı figan)
Yine şâir bağıırır sesi çıkdığı kadar;
(Cihâdı ekber) idir zulme açıktan ısyân;
İndirir zâlim başa görünmez yıldırımlar.

Müvahhit olsa dahi, şâir üç şeye tapar:
Eyi, güzel, fazilet; tapacak başka ne var?
İğrenir âlâyışden bulaşık esvap gibi,
Tutmak bile istemez çok öpülen elleri;

Teaccüple seyreder, uzakdan, serap gibi,
Arkasından koşulan tutulmaz emelleri.

Şâirin hür olduğu her yer cennet bağıdır ;
Hürriyetsiz vatan da cehennem bucağıdır.
Bir ağacın gölgesi muhteşem otağıdır ;
Yerle, gökle, her şeyle eğlenmeden zevk alır,
Sanki, bütün kâinat onun oyuncağıdır.
Herkesden az çok bir şey, şâirden feryat kalır.

Târif olunmaz şâir, çok garip bir mahlûkdur ;
Hep muhal şeyler ister, pîr olsa da çocukdur ;
Öyle Allah ister ki çirkin şey yaratmasın ;
Gülsün, eğlensin herkes, derd ü feryat kalmasın ;
Öyle bir yurt özler ki, hiç kimse aç yatmasın ;
Mukaddes masallardan dünyâda yad kalmasın ;

Artık ayrılışın insan yırtıcı hayvanlardan,
Kan emen sülûklerden, zehirli yılanlardan ;
Küfr ü îman barışsın, (Aşk) olsun din ü mezhep,
Şu boğuşan insanlar birbirine yâr olsun,
Hırslar, kinler, zulümler yıkılıp gitsinler hep,
Gelmesin aslâ hazan, sonsuz bir bahar olsun.

12 Mayıs 1931

Kırmızı Balık

İle Kanarya

Saçlarım kesilirken bir berber dükkânında,
Vardı bir cam kavanoz aynanın sol yanında.
Bir balık yavrusuna bu bir şeffaf zindandı ;
Onun hiç bilmediği cinâyetleri vardı :
Çünkü, güzel, sevimli, zararsız bir hayvandı.
Öyle olmasa, onu, kim arar, kim sorardı ?

Kıp kızıl bir alev in oynayan aksi gibi,
Hiç durmaz iner çıkar, dolaşırdı şişeyi.
Minimini kuyruğu ne hassâs bir dümendi,
Dönerdi birdenbire yüzerken de sür'atli.
Şu esâret içinde bir ihsan gibi şendi ;
Tatmadığı nîmetden mahrum olduğu belli.

Dokundukca sırçaya, durur, sanki düşünür,
Bu görünmez engelden şaşmış gibi görünür ;
Altın çenberli gözler, bir an için dikilir,
Geçilmeyen sert suyu galiba tetkik eder ;
Fakat bir şey anlamaz, ürker, geri çekilir,
Hemen oynar kuyrukla kanat, tâ dibe gider.

Su içinde görürde muhiti yaklaşılamaz,
Tıpkı, suya benzeyen bir duvarı aşamaz ;
Sanki, bir fakir insan yavrusu ki dünyâda,
Camakânlarda görür her şeyi imrenerek ;
Pek sevdiğini, bâzan belki alır rüyâda
Bilmem ne yapacaktım, berberden öğrenerek :

- Ne zaman kondu, dedim, bu balıkcık şişeye ?
- Şimdi, dedi, müşteri Beyler eğlensin deye.

«Her ne varsa âlemde, dedim, güzel ve eyi,
Kurbanıdır beşerin, o, pek hodgâm hayvanın
Ki sanır yapmış Allah, onun için her şeyi !
Her güzel mahlûk gûya düşmanıdır insanın.»

O anda, duyuldu bir kuşun şakrak nağmesi ;
Dinledim utanarak, bu çok sevimli sesi.
Öten bir kanaryadır, tavandaki kafesde :
Şanki, deyordu : — Evet, onun yâkut rengi var ;
Benim suçum da altın tüyle, billûrî sesde ;
Birinin câzibesi, birinin âhengi var.

26 Eylül 1929

Marmara'nın

Venüsü

Pek yakındım denize, gece sona ererken,
Zühre gümüş saçını ufk üstüne sererken.
Gök bulanık, yer donuk, hava durgun ve serin ;
Ne ses var, ne hareket, ne ışık var bir yerde ;
Ne bir şeyde belli renk, ne rikkat şekillerde ;
Gök derin, deryâ derin, umûmî sükût derin.

Gelirdi bir fısıltı ara sıra enginden,
Ve bunun aksi gibi bir dağın eteğinden.
Oturdum yaslanarak yosunlu bir kayaya.
Ürperirdim dinlerken bu hâtifî sesleri,
Okşar gibi duydukca, alnımı nefesleri ;
Sanki üflerdi Allah yeni ruhlar dünyâya.

Çok sürmedi bu durgun ve müphem manzaralar ;
Ansızın çıkdı hafif ve ılıkca bir rüzgâr.
Yavaş, yavaş ağarıp sadeflendi tan yeri ;
Üstünden esmer bir tül örtü kalkıyor gibi
Belirmeye başladı her şeyin şekli, rengi ;
Uzandı gökde günün ince altın telleri.

Sârî bir ruhdu gûyâ sabahın ilk nefesi,
Yaldızlanıp canlandı Ulu dağın tepesi ;
Işıklandı tedrîcen uçurumlu yamaçlar ;
Mor gölgeler yayıldı dalgalanan ovaya,
Ak bulutlar dağıldı sürü sürü havaya,
Altın taşlar giydiler zümrüt gibi ağaçlar.

Her ne varsa gürünen kımıldandı, parladı,
Sanki bir Allah eli yeri, göğü salladı ;

Yırtılınca her yerden hâreli pûşîdesi,
Seğriyerek uyuyan deniz hemen uyandı ;
Yer, yer buruşan yüzü renkden renge boyandı ;
Bin bir şikâyet oldu ilk def'a çıkan sesi.

Ne güzeldi oynaşan mor, mâvi, yeşil renkler,
Muttasıl yıldızlanan pırlantalı çelenkler ;
Sıra, sıra dizilen küçük, küçük dalgalar
Koşuşurken, saçarak inci çiçeklerini,
Öpmek için sâhilin temiz eteklerini.
Bu sihirli tabloyu tasvire imkân mı var ?

O sırada pek ıssız sâhile de can geldi,
Sürüsile berâber, şen bir kız çoban geldi,
Çağırarak billûrî sesiyle şu türküyü :
«Askere gitme Alim, beni terketme Alim ;
Ya beni de al götür, ya sen de gitme Alim.»
Oturup atdı yere başındaki örtüyü ;

Çıkardı çarığını minimini ayakdan,
Ben buseler yolladım o ayağa uzakdan.
Kalkdı, kuma sapladı uzunca değneğini ;
Bir köpekle kuzular hep oraya toplandı.

Kız hakmadı etrâfa, insan oğlu yok sandı ;
Değneğine geydirdi soyunup gömleğini.

Venüs gibi çıırçıplak marmaraya yürüdü ;
Örgüsüz uzun saçlar omuzları bürüdü ;
Tam kıyıya gelince durdu denize bakdı ;
Tanışdılar şüphesiz aynı huyda mahlûklar !
İlerleyen bir dalga, döndü, geriye akdı
Sererek ak oyalı, pembe ipek yolluklar ;

Arkadan gelen dalga baş eğip bükülerek
Karşıladı, üstünden inciler dökülerek.
Venüs girdi denize ; yayıldı tel, tel saç
Altın, gümüş benekli, oynak atlas üstüne,
Sanki aksetdi güneş mâvi elmas üstüne,
Hiç unutmam bu güneş renginde güzel saç.

5 İkinci Teşrin 1931

Ne Olurdu ?

Sorsaydı bana Allah çıkarırken ademden,
Bozma derdim, ilâhî yokluğun safâsını ;
İstemem ben kâbuslu bir hayat rüyâsını ;
Neye yarar var olmak hemen yok olacakken ?

Suçsuz bir mahkûm isem var olmak cezâsına,
Hissiz bir şey, meselâ bir kaya bâri yarat ;
İnsanlardan çok uzak ve ıssız bir yere at ;
Taş olsam da düşmeyim onların arasına.

O mahlûklar, dünyâyı al kanlarla boyarken,
Her ekmek sepetine Allah deye taparken,
Birbirinin ağzından iğrenç lokma kaparken,
Ayıbı gören gözleri karga gibi oyarken,

Kaplasın her yanımı yeşil, sarı yosunlar,
Süslesin etrafımı çeşit, çeşit çiçekler,
Sürü, sürü uçsunlar her renkte kelebekler,
Güzel kuşlar tepemde toplanıp uyusunlar ;

Hoş kokular dağılsın ılık yel nefesiyle ;
Duyulsun bülbüllerin uzun, şakrak nağmesi ;
Örümcekli inlerin derinden inlemesi ;
Mırıldansın bir pınar billûr gibi sesiyle ;

Ulu çınar üstüme mor, şeffaf örtü sersin,
Nakışları işlenmiş ay, güneş telleriyle,
Tabîat perisinin sihirli elleriyle ;
Yeller esdikce yer, yer başka şekil göstersiz.

Böyle geçsin sayısız aylar, yıllar aradan ;
Günün birinde : «Güneş söndü, yer öldü» densin :
Her ne varsa üstünde karlarla kefenlensin ;
Kalmasın hiç bir eser bu umûmî rüyâdan.

Gömlsünler, yan yana, yalanlar hakîkatle ;
Çiğnenen mâsum haklar çiğneyen tehakkümle ;
Haykıran istibdatlar sadâsız tezallümle ;
Muhakkar fazîletler muhterem fazâhatle ;

Safdilâne ümitler, fedâkâr emeklerle ;
Murassa taclı başlar nasırlı ayaklarla ;
Her müzehhep ağır taht ezdiği ocaklarla ;
Her müdâhin pis dudak öpdüğü eteklerle.

18 Birinci Teşrin 1931

Mütekait

Kimdir, şu pek dalgın, yürüyüp giden,
Yıpranmış vücûdü sürüyüp giden ?
Saç, sakal ağarmış, kaşlar bile ak,
Ölmeden bürümüş sîmâyı kefen ;
İstemez gözleri kimseye bakmak
Sanki bir gölgedir hep gelen, geçen.

Lâcivert bir setri, üzölmüş yer, yer,
Parlamış, delinmiş, büzölmüş yer, yer.

Kopmuş bir düğmenin buruşan yeri,
Görünür deşilmiş bir çiban gibi ;
Göğsünde sökük bir çok nişan yeri
Karışmış bir Mührü Süleyman gibi.

Çervilmiş pantolon, kabarmış dizi,
Sırıtır evvelki dikişin izi ;
Kısalmış paçalar, yığılmış çorap,
Her adım atdıkca incik görünür ;
İhtiyar potinler büsbütün harap,
Ulanmış bağları yerde sürünür.

Hâline bakınca «Tokdur» denemez ;
Öyle bir fakir ki hiç dilenemez.
Bellidir bu adam, bir mütekait ;
İffetle çalışıp çok hizmet etmiş ;
Kâfidir sefâlet lâzımsa şahit ;
Günahdır dedirtmek : «Belâhet etmiş !»

Ne yapsın bu yaşda alil vatandaş,
Ekmekle ilâca yetmezse maaş ?
Vatanda bir garip olup sürünmek,
Cennetde cehennem azâbı demek ;

Bir kör ki, ne delil var, ne bir değnek,
Karanlıkda arar bir lokma ekmek !

Parlarken başında şeref hâlesi,
Ağırdır bu zelil hayat cezâsı ;
Sıkılıkca boynunu fakrin lâlesi,
Bağırır içinden çıkmaz sadâsı :
«Nerdesin, öldün mü, ölüm ? artık gel ;
Yetmez mi bu kadar zulüm ? artık gel.»

İntihar edemez, yalnız değil,
Kötürüm karısı, dul bir kızı var ;
Bu kadın yalnız dul bir kız değil,
Yanında sevimli bir bahtsız var :
Bir şehit yavrusu, müstakbel asker,
Şimdiden herkese kumanda eder.

Oturur dizine büyük babanın,
Okşayıp öperek beyaz sakalı,
Bakmadan gözüne mahzun ananın,
Her gün bir şey ister ucuz, pahalı.
Nereden bulacak parayı dede ?
Kalmadı satacak bir şey de evde.

Vaktiyle ondan çok şey bekleyenler,
Gördükce uzakdan geçer, giderler ;
Hürmetle eğilip etekleyenler,
Şimdi bir selâmı dirîğ ederler ;
Çünkü o, kapanmış bir hesab olmuş ;
Yazısı eski harf bir kitab olmuş !

Eylül 1929

Mevzû

Kıtlığı

Dün, yoruldum, beyhûde ve bitmez işlerimden,
Atıp kalemi elden, hemen kalkdım yerimden.
Gezinirkön odamda, yapayım, dedim, bâri,
Bir manzûmecik Âşık Ömer, ya Kerem vâri,
Hem eğlenirim, hem de başım dinlenir biraz.
Bâzan at bulunurda derler, meydan bulunmaz.
Yorgun beynimi sıkdım, çıksın deye bir mevzû ;
Çıkmadı ; hiç, kupkuru süngerden çıkar mı su ?

Kızdım. Yer, gök sayısız mevzûlarla mâlâmâl ;
Niçin ben bulamadım bir danecik ? bu ne hal !
Bulsam da mevzû yazınam artık, deyerek, bugün,
Oturdum bir köşeye, kendi kendime küsgün.

*
* *

Bel, bel bakındım durdum yakın, uzak etrâfa ;
Sıra gelince asma, üç katlı, küçük rafa,
Bir çiçek demetine gözüm ilişdi kaldı :
Koyu mor menekşeler, pembe, mâvi sünbüller,
Oyalı karanfiller, yarı açık, ak güller ;
En üstdeki lâle, Türk bayrağı gibi aldı.

Severim hiç tercihsiz bütün çiçekleri ben.
Yaklaşarak demete temâşâyâ koyuldum ;
Ne câzip güzellikler, renkler, kokular buldum !
Kim koymuş rafa bilmem bana hiç göstermeden.

Daha güzel ne vardır dünyâda çiçeklerden ?
Ne bakmaya doyulmaz zarif şekilleri var !
Sayısız kokulardan, renklerden dilleri var !
Bunlar elbette güzel muhayyel meleklerden.

Ne ince duyguları, ne şeffaf kanları var !
Kinleri, gıptaları, bitmez emelleri yok,
Havva kızları gibi mağrur güzelleri yok ;
Ne kadar saf ve nezih bir aşk ilânları var !

Keşke menekşeleri görmeseydim yakından ;
Kıvrılıp büzülerek boyunları bükülmüş,
Üstlerine lâleden altın tozlar dökülmüş.
Titreyen parmaklarla tutup nârin sâkından,

Yavaşcacık çıkardım birisini bardakdan,
Gözlerim yaşararak kirpiklerle okşadım ;
«Bunlar hep maktul !» dedim çekildim adım, adım,
Bakarak bu muattar ölülere uzakdan.

Lâle gibi kızardım şu zâlim (katli âm) dan.
En güzel çiçeklerden seçerek birer, birer,
Hissiz ellerle teşkil edilen bu demetler
Farksız, kesik başlarla yaptığımız ehramdan.

13 Nisan 1931

Menekşenin

Mezarı

Dünkü mor menekşeyi koyamadım bir yere,
Kucağımda can veren güzel bir çocuk gibi ;
Gömeyim bâri, dedim, kefensiz bir makbere,
Göz yaşıyle yıkayıp bu pek küçük meyyiti.

Birer, birer düzeltip öperek minimini
Yapraklarını, gömdüm hazin bir şâh esere

Ki Şâiri Âzâmın yıkılmaz (Makber) iydi.
Yazdım şu kitâbeyi, ölüyü göre, göre :

«Burada metfundur küçük bir çiçek,
Zâitdir adını yazmak, söylemek ;
Onu her zâire kokusu söyler.

«Ölüsündeki de aynı râyha,
Ne halkdan dilenir düâ, fâtiha,
Ne ister Allahdan bir damla kevser.»

14 Nisan 1931

1903

HASAN HÂZİM

Hasanın anasına

Ah! Hasanım, nerdesin? seni hiç unutamam;
Gözümdesin göremem, yanımdasın tutamam.

(Baba) deye çağırın sesin gelir her yerden,
Kulak verir dinlerim her şey adını söyler.
Sana bir benzeyeni görmedim güzellerden,
Biraz benzer rengine pembemsi beyaz güller.

Andırır gözlerini, bâzan, seher semâsı,
Belirirken doğuda güneşin ilk ziyası ;
Dökülür gözlerimden muttasıl sıcak yaşlar,
Sanki hasretten erir gözden akar dimağım ;
Ye's içinde çırpınan rûhum feryâda başlar ;
Benim dilim tutulur, durur elim, ayağım.

Ne güzel bir melekdin, kız gibi giyinirken,
Kelebekler ardında koşarak sevinirken,
Uzun altın saçların dalga, dalga akardı,
Sanki dizerdi güneş başına tellerini ;
Gelen, geçen yanından döner, döner bakardı ;
Ben okşardım o saçı, öperdim ellerini.

Yalınız güzel değil, küçük bir dâhî idin,
Hayır, sen, küçükkken de büyük bir dâhî idin ;
Dinledikçe hayretle, pek olgun sözlerini,
Bu mevsimsiz oluşdan düşerdim şüphelere ;

1906

“Ne güzel bir melekdin kız gibi giyinirken,”

Gördükce, zekâ nûru fışkıran gözlerini,
Titrerdi hep varlığım bakardım başka yere. [*]

Bu mûtenâ hilkatde bilmem, ne mânâ vardı,
Mâdamki, ömrün boyu böyle, on beş bahardı ?
Yakıştırmıydı sana, ölmek bu kadar erken,
Önce ölmek hakkını babandan gasbederek ?
«Hasan, adıma ölmez bir can verecek» derken,
Ah! ne büyük musıbet seni ölürken görmek !

Düşündükce bunu ben sanki deli olurum,
Nereye baksam seni görür gibi olurum ;

[*] Fransızca şiir yazmaya 1912 de başlamışdım. O zaman Hasan 9 yaşında idi. "Amour paternel - Baba sevgisi," başlıklı ilk manzumem şu mısralarla başlıyordu :

«Non, tu ne comprends pas encore cher Hasan,
Quel amour m'envahit l'âme en te caressant.
Tu m'enchantes d'un mot, d'un regard, d'un sourire
Mais tu me fais pleurer quelquefois, à vrai dire.
C'est, dis - tu bien bizarre ? oui, notre coeur aimant
Nous fait rire en pleurant, pleurer en souriant . . . »

Her yaşıdaki hayâlin birer, birer önümden,
Sırasıyle dizilip, melûl, mahzûn geçerler,
Yapılırken bozulmuş İlâhî şâh eserler ;
Ebedî şekvâcılar bu kör, sağır ölümden.

1911

Ben bunlara bakarken bilsen neler duyaram ;
Deli gönlüm ne derse çocuk gibi uyarım :
Hasan ölseydi, derim, hiç ben sağ mı kalırdım ?
Bu, rüyâdır, o, ölmez, ölemez, ben yaşarken ;
O, bir nefes almasa, ben derhal bunalırdım ;
Öldürülür mü oğul, ölecek baba varken ?

Bu dalâlet çok sürmez, duman gibi çekilir,
 Yerine «akıl» denen bir baş belâsı gelir ;
 Kaybolurlar önümden, o, altın saçlı başlar,
 Yalnız sen kalırsın gözlerimde, canımda,
 Ye'sü hasret yeniden alevlenmeye başlar,
 Sanki ateş kesilir her ne varsa yanımda.

Ağlar, ağlar yanarım, yanar, yanar ağlarım,
 Yâ, taş gibi susarım, ya durmaz sayıklarım.
 Sensiz yaşarım, gûyâ müdhiş bir cehennemde,
 İnanacağım gelir masal semenderine :
 — Kurtulsam şu azâpdan, derim, artık, ölsem de
 Kavuşsam, çürümeden azîz kemiklerine

Bu dilekde duramam, bir az sonra dönerim,
 Bir ân için, tepsinmiş volkan gibi sönerim :
 — Bu çocukca bir za'fdır, derim yaşamalayım,
 Mâdamki, o, yaşıyor rûhumda, dimağımda,
 Sanki derin uykuya dalmışdır kucağımda ;
 Hayâlen olsun, onu, öpüp okşamalayım ;

Ben ölünce Hasanı kim anar, kim düşünür,
 Onun mahzûn hayâli böyle kime görünür ?

Kim yanarak hasretle onu su gibi arar,
Ben, onunla ölmedim, o, benimle ölecek
Ve sonsuz bir nisyâna benimle gömülecek.
Ah, o, sonsuz nisyânda başka bir korkunç mezar!

Ey, kâinâtı kuran, işleten mehîp kudret,
Her yaptığın şey verir, yâ, korku, ve yâ, hayret.
Her ne denirse densin adına bizim dilde :
(Bilerek yapan Allah), yâ (şuûrsuz tabîat),
Sen, her yerde, her şeyde varsın bin bir şekilde;
En küçük eserinde görünür büyük san'at.

Bu güzel mahlûkunu sensen eğer öldüren,
Yakdığın bir çerağı, yakar, yakmaz söndüren;
Bir insan olsan derdim «Bu, gerçekten bir deli!»
Şu titreyen dilimle bilmem sana ne deyim?
Her şeyde varken yüksek idrâkinin delili,
İstemem ye's ile de «Koca dîvâne!» deyim.

Birinci Teşrin 1929

1918

Kitâbe

1903 - 1918

Hasanım, o dehâ ve hüsünle sen,
Ah, ölmelimidin on beş yaşında?
Nasıl kan ağlatır babana bilsen,
Adını okumak mezar taşında.

Getirdim İzmir'den senin yanına
Muhterem babamın kemiklerini;
O buldu şüphesiz mutlu yerini;
Ben imrendim sana ve mihmânına.

Akşam Bulutları

Tabîatin en güzel şeylerinden biri de,
Akşam semâlarını süsleyen bulutlardır ;
Ne garip şekilleri, ne hoş renkleri vardır :
Al yığınlar ötede, pembeleri beride ;

Yıldızlı turuncular üfkun eteklerinde
Ne zarif uzanırlar sırmalı pervaz gibi.
Bakdıkca bu tabloya «bozma derim yarabbî,
Renkler de, şekiller de kalsın yerli yerinde.»

Fakat kalmaz bozulur ve söner birer, birer,
Gün yaydığı ışığı toplayarak indikce.
Rengi uçan her bulut dağılır ince, ince,
Açılan boşluklara ak tül den perde gerer.

Şu fânî renkler sanki uçup gitmişler yerden,
Üstünde akan kanlar kurumuş topraklardan ;
Çürüyen altın saçlar, gül gibi yanaklardan,
Her renkde sehhar gözler ve solmuş çiçeklerden.

26 Haziran 1931

Maşallah

Geçdi aradan belki, on beş, on altı sene,
Çıkıyordum vapurdan Karaköy köprüsüne ;
Bir «Of!» sesi duyuldu arkadan birdenbire,
Döndüm, güzel bir oğlan çocuk, yan yatmış yere,
Yanındaki genç kıza : «Ablacığım, bak, dedi,
Şu herif ayağıma basdı kör hayvan gibi.»
Hemen çekdim, çıkardım bağırsız iskarpinini ;
Çorabın deliğinden göründü minimini

parmak uçları, pembe kirez gibi sevimli.
Çiğnenmişti sol yandan, kızarmasından belli.
Bu pek küçük ayağı uvdum uzun bir müddet ;
Ağıt durdu. «Kalkınız artık» dedim nihâyet.
Dayanıp kalkdı bana, zavallı inleyerek :
«Of, pek ağrıyor.» dedi, durdu sendeleyerek.
Kız, Cemil, yürü, dedi, sırtımda götüremem ;
Unutdun mu, ne dedi evden çıkarken annem ?
Yürümezsen, eyi bil her şey kalır geriye,
O satılmaz.... Balon da alınmaz veresiye.
Yaşlı gözlere rağmen, gülümseyerek Cemil :
— İki balon isterim, dedi kırmızı, yeşil.
Balon aşkıyle atdı bir, iki topal adım.
Kucağıma alarak merdivenden çıkardım :
— Kızım, dedim ablaya, yolunuz nereye dek ?
— Çarşıda bir işimiz var, dedi, görülecek.
Cemil, söze karışdı : «Evet, dedi amca Bey,
Maşallahı satacak, bilsen ne güzel bir şey !
Nimetin cebindedir ; istersen çıkarsın bak,
Belki de sen alırsın, beş liraya satacak.»
Benim de, dedim, orda acele bir işim var.
Bindik bir arabaya, büyük çarşıya kadar.

* *
* *

Cemil, ancak beş, altı yaşında bir çocukdu ;
 Koyu mâvi gözleri ağlarken de güzeldi.
 Ah, o, mahzun bakışı benim kalbimi deldi ;
 Gıdâ eksikliğinden beti, benzi uçukdu.

Nîmet, on dört, belki on beş yaşlarında vardı ;
 Kara gözleri parlak, çok zeki, hassâs bir kız ;
 Esmer benzi sararmış, hastalıklı ve cılız,
 Güz sonlarına dönmüş soluk bir ilk bahardı ;

Her sözü düşünerek ağır, ağır söylerdi.
 Arabada giderken sordum : «Babanız kimdir ?
 Adını söyleyiniz, belki bir bildiğimdir.»
 «Babamın ismi dedi, (Süleyman Muammer) di,

Mektepli kaymakamdı ; altı buçuk senede,
 Beş yere gönderildi : Çerkeş'e [1], Malkara'ya [2],
 Mendeli'ye [3], Tiran'a [4], en sonra da Akra'ya [5]
 Sağ kalsa yollanırdı, şüphesiz, Yemen'e de.

[1] Çankırı Vilâyeti dahilinde

[2] Edirne " "

[3] Bağdat " "

[4] İskoûra " "

[5] Musul " "

O, öldü de kurtuldu yarı aç sürünmekden,
 Çünkü, bin kuruş aylık iki eve yetmezdi ;
 Nâmuslu bir me'mûrdu ; hiç irtikâb etmezdi,
 Zevk alırdı sanki aç kalıp tok görünmekden.

Bir gün annem dedi : «Bey, yetişmez sâde hizmet,
 Küçük çocukların var, sonu mechûl, karanlık ;
 Ne olur ? sen de biraz yapıver şarlatanlık,
 Madem ki öylelere mebzûl her türlü nîmet.»

Babam kızdı : «Değişmez, dedi, fıtrat, a Hanım,
 Ben âtiyi aydınlık gören bir kaymakamım ;
 Aç ölür, şarlatanlık edemez bir adamım ;
 Doğrulukla hizmeti takdîr eden vatanım

Ne beni aç bırakır, ne sizi muhtaç, sefîl.
 Gece gündüz aşk ile hizmetim hep onadır ;
 Çünkü, o, hiç unutmaz, şefkatli bir anadır ;
 Herkesin öz anası, kimseye üvey değil.»

* * *

Geçerken bir kebapçı önünden, durdu Cemil :
 «Ah ! ne iyi kokuyor şu dönen kebab dedi,

Biz hiç et yemeyoruz ; vallahi, yalan değil ;
Babam et yediği için ölmüş ; Doktor Efendi :

«Sakin siz yemeyiniz hep ölürsünüz» demiş.
Biz, soğan, ekmek, bâzan bir az da peynir yeriz;
Yeyeceğiz cennetde bin türlü âlâ yemiş,
Çünkü, doymaksızın da «Çok şükür Allah» deriz»

Bir def'a için, dedim et yemek zararsızdır ;
İş bitince geliriz kebapçıya berâber.
Nîmet kızdı : «Ah ; dedi, bu çocuk pek arsızdır;
Getirince çarşıya her gördüğünü ister.»

«Maâşınız ne kadar tutdu ?» dedim, Nîmete :
«Hiç, dedi, bize az, çok, aylık bağlanamazmış ;
Arzuhaller de verdik kaç kerre hükûmete ;
Babamın hizmeti on seneden dört ay azmış [1]

«Ben, ne yapayım? dedi, İhsan B., kanun böyle»[2]
Aylarca takip ettik bu işi annemle ben,

[1] Süleyman Muammer Bey üç sene Halep Vi-
layeti maiyetinde hizmetden sonra 6 sene 8 ay kay-
makamlıklarda bulunmuştur.

[2] O zamanlarda da İhsan Bey Zatî Muhassasat
Müdürü idi.

İki dilenci gibi, beyhude, gide, gele.

Son dönüşde ümitsiz «Nerde?» dedim içimden =

«Babamın güvendiği, o,, hiç unutmaz ana?»

Bulsam derdim : «Haberin yok mudur bu kanunda»

Ki hükmeder yurdunda, senin ulu nâmına ;

Dilenelim mi şimdi biz, söyle, şundan, bundan? »

«İşte, maşallah, budur, inanınız ki gerçek,

En son malımızdır, Bey Efendi, satacağız ;

Sakladıkdi (Cemilin nazarlığı) deyerek,

Satılmazsa bu gün, biz, gece, aç yatacağız.

«Annem, dedisede, bu eder beş lira en az,

Bilmem kaç çıkarır, o, pek korkunç bedesten?»

Doğru bir söz : «Evdeki hesap çarşıya uymaz.»

Hele, bu çarşıya hiç uymaz ; âh! bilirim ben...»

Nazarlık pek bayağı ve küçük bir şey idi.

Kum gibi ufak, ince elmasla donatılmış ;

Ne olsa bunlar için, pek büyük bir şey idi :

«Farzedelim ki dedim, bu maşallah satılmış ;

Beş lira nedir ? sonra ? var mı bir ümidiniz ? »

«Yok, dedi, 'bu (sonra)'yı ben de sordum anneme:
«Mevsim kış, hava soğuk, dedi, uzaktır deniz,
Kömürle gideriz biz ehven bir cehenneme!! »

* * *

Ah! pek acıklı oldu maşallahın mezadı;
İki liraya bile güçlkle çıkabildi.
Zavallı Nîmet dondu, sarardıkça, sarardı;
İri bir göz yaşını parmak ucuyla sildi.

Deli gibi telaşla ceplerimi aradım;
Yazık ki bulamadım münâsip mîkdar para:
«Kızım, dedim, Nîmete, almak idi mürâdım
Maşallahı, bulsaydım, hiç olmazsa beş lira;

Cebimde yalnız üç lira var, ikisini
Yarın versem olmaz mı; nerede isterseniz? »
Zavallı kız, hayretle yükselterek sesini:
«Bugün, dedi, pek muhtaç bir halde işek de biz,

Alamam mezatdan bir para ziyâdesini,
Etmeksizin annemden evvelce bir istîzan;
Alırsam kim bilir, o, ne kadar paylar beni?
«Nkü, bu, alış, veriş değil, bize bir ihsan;

Bir lira kalsın sizde nazarlıkla berâber. ».

«Âferin kızım, dedim, hakkınız pek âşikâr,

Nâmuslu bir adamın kızına böyle düşer ;

«Bir gün için Cemile tevdîde ne beis var? »

Deyerek nazarlıkla lirayı ona verdim.

Aldı ve maşallahı öperek : «Amca, dedi,

Nîmet de söyledi ya bu zaten benim idi ;

Ah ! bilseniz bunu ben ne kadar çok severdim. »

İsmimi, adresimi söylemeden Nîmete,

Kaçdım terkeyleyerek bu iki aç meleği.

Birdenbire kaçışdan Cemil düştü hayrete ;

Bağırdı : «Unutdun mu, amca kebab yemeği? »

Bulunsaydı beş liram, ah ! ne iyi olurdu,

Maşallahı alarak göndermek İhsan Beye,

«Tekaüt kanunu» nun başına taksın deye ;

Bu (kötü göz-siperi) tam yerini bulurdu,

Birinci Kânun 1930

Ateş Böceği

Ne güzeldi bahcede, dün geceki manzara !
Seyre daldım, tercihan, karanlık hulyalara :
Uçuyordu muttasıl bir çok ateş böceği,
Ortalık dönmüşdü nûr püsküren fevâreye.
Var mıdır hiç sevmeyen bu kandilli sineği,
Çevirirken havayı sırmalı bir hâreye ?

Ne ağaca, ne yere, ne bir ota kondular,
Ne çiçeğe, ne güle, ne bana dokundular ;

Timsâlîdi giderken meşhur Türk kuvvetinin,
 Küçülmüş bir ordusu gibiydi milletinin.
 Hasta geldi, ölmeden bir kadîd olmuş gibi,
 Kavuşup ölmek için sevgili anasına ;
 Uzaklarda vurulmuş, yaralı bir kuş gibi,
 Düşe, kalka yürüyüp can atdı yuvasına.

Ev pek küçük bir ahır sekisinden [1] ibaret ;
 Bir horoz, bir kaç tavuk, işte yegâne servet !
 Üstü açık bacadan poyraz gelir, kar gelir,
 Pencere denilen şey ot tıkanmış bir delik,
 Yandan yağın yağmurlar oradan akar gelir ;
 Eski postlar mihlanmış kapı da delik deşik.

Ne kadar kötü sinmiş evciğin her yerine
 İs, kümes kokuları karışıp birbirine.
 Mahzun ana bir, iki keven [2] yakdı ocakda ;
 Boş ahırla loş seki al ışıkla canlandı :

[1] Kışı şiddetli ve sürekli olan Anadolu köylerinde ahırın bir kısmını bir, iki eşik yüksek yaparak orada yatar, kalkarlar ve "ahır sekisi," derler.

[2] Sâkından kître çıkarılan dikenli ot ; başlıca mahrûkatdan sayılır.

Seyrederken bu kızıl alevleri yatakda
Veli'nin solgun yüzü sanki bir az kanlandı ;

Göründü duvardaki bir kaç dizi soğanlar,
Yerdeki üç, dört kabak, beş, on avuç da çavdar.
Veli bunlara bakıp âtiyi düşünürken,
Yumrukladı kapıyı sabırsızlıkla bir el.
Kim ola, dedi, acep gelen bu kadar erken ?
Sanki insan değil de pek saygısız bir ecel ;

Kapıyı açan ana, Tahsildarı görünce :
«Oğlum, dedi, Yemenden hasta geldi dün gece ;
Bir az sabret veririz borcumuz her ne ise. »
Cevap verdi tahsildar : «Bir daha gelemem ben ;
Veriniz boşalmadan Yemen'de dolan kese.
Dönmem artık bu sefer şu hesabı kesmeden. »

Veli duydu bu sözü, çağırdı tahsildarı :
«Param yok, dedi, yayan geçdim karlı dağları.
Kurtulmaz bir hastayım ; budur Yemen kazancı !
Yavuklum da ölmüş ah, başa gelmiş korkduğum.
Ben merhamet dilenmem, bahtsız anama acı ;
Bu gün yarı varsam da belki yarın hiç yoğum...»

Timsâlîdi giderken meşhur Türk kuvvetinin,
 Küçülmüş bir ordusu gibiydi milletinin.
 Hasta geldi, ölmeden bir kadîd olmuş gibi,
 Kavuşup ölmek için sevgili anasına ;
 Uzaklarda vurulmuş, yaralı bir kuş gibi,
 Düşe, kalka yürüyüp can atdı yuvasına.

Ev pek küçük bir ahır sekisinden [1] ibaret ;
 Bir horoz, bir kaç tavuk, işte yegâne servet !
 Üstü açık bacadan poyraz gelir, kar gelir,
 Pencere denilen şey ot tıkanmış bir delik,
 Yandan yağın yağmurlar oradan akar gelir ;
 Eski postlar mihlanmış kapı da delik deşik.

Ne kadar kötü sinmiş evciğin her yerine
 İs, kümes kokuları karışıp birbirine.
 Mahzun ana bir, iki keven [2] yakdı ocakda ;
 Boş ahırla loş seki al ışıkla canlandı :

[1] Kışı şiddetli ve sürekli olan Anadolu köylerinde ahırın bir kısmını bir, iki eşik yüksek yaparak orada yatar, kalkarlar ve "ahır sekisi," derler.

[2] Sâkından kitle çıkarılan dikenli ot ; başlıca mahrûkatdan sayılır.

Seyrederken bu kızıl alevleri yatakda
Veli'nin solgun yüzü sanki bir az kanlandı ;

Göründü duvardaki bir kaç dizi soğanlar,
Yerdeki üç, dört kabak, beş, on avuç da çavdar.
Veli bunlara bakıp âtiyi düşünürken,
Yumrukladı kapıyı sabırsızlıkla bir el.
Kim ola, dedi, acep gelen bu kadar erken ?
Sanki insan değil de pek saygısız bir ecel ;

Kapıyı açan ana, Tahsildarı görünce :
«Oğlum, dedi, Yemenden hasta geldi dün gece ;
Bir az sabret veririz borcumuz her ne ise. »
Cevap verdi tahsildar : «Bir daha gelemem ben ;
Veriniz boşalmadan Yemen'de dolan kese.
Dönmem artık bu sefer şu hesabı kesmeden. »

Veli duydu bu sözü, çağırdı tahsildarı :
«Param yok, dedi, yayan geçdim karlı dağları.
Kurtulmaz bir hastayım ; budur Yemen kazancı !
Yavuklum da ölmüş ah, başa gelmiş korkduğum.
Ben merhamet dilenmem, bahtsız anama acı ;
Bu gün yarı varsam da belki yarın hiç yoğum...»

Öfkelenen tahsildar, göz diker ek çavdara:

«Belli, dedi, fikriniz vermemek az, çok para;

Her ne varsa satarım, size âitdir ziyan.»

Veli şaşdı herifin bu kadar kemliğine.

Gitdi me'mûr bakarak, aç bir kurt gibi yan, yan,

Geçen sene satdığı keçinin yemliğine.

Şubat 1932

Unutulmaz

Bir Yolculuk

Yalnızca vağonda, gidiyordum Konyaya,
Dağıtırken bin belâ umûmî harp dünyaya;
Pencereler perdesiz, kırıktdı bütün camlar;
Lambalarda ampul yok, al kadife minderler
Lekelenmiş, delinmiş ve yırtılmışdı yer, yer;
Mâden kömürlerine halef olmuşdu çamlar.

Her nereye bakılsa bu belânın eseri,
 Zehirli diken gibi incidirdi gözleri.
 Ne bir yerde güler yüz, ne bir gülme sesi var ;
 Ne ekinsiz yazıda koyun, kuzu sürüsü ;
 Ne kavallı çoban var, ne bir çoban türküsü ;
 Sâde salgın bir yasın boğuk inlemesi var.

Tam biçim zamânıydı ; sararmışdı başaklar ;
 Pek azdı tarlalarda şimşeklenen oraklar.
 Çalışanlar hep çocuk, kadın, ya sakat erkek ;
 İhtiyar, yorgun öküz ; toy, cılız, ürkek dana ;
 Kör beygir, topal katır ; yağırli küçük eşek ;
 Torunuyla kağnıya koşulan büyük ana !

Her ne varsa köylerde sağlam ve işe yarar
 Harbe gitmişdi insan, hayvan, eşeğe kadar.
 Melûl, mahzun çekildim pencerenin önünden.
 (Son zafer !) yaygarası kulağımda çınladı ;
 Binlerce Türk beyhûde yad ellerde ölürken,
 Yaklaşan bozgunluğun (Zafer) olmuşdu adı !

Korkunç sonu düşünüp dondum, kaldım yerimde ;
 Ne halde ümit vardı, ne pâyân kederimde.

Şuûrsuz dinleyişim ne kadar sürdü bilmem
Vagonun ince, kalın, karışık seslerini,
Lokomotivin kısık, hırlak nefeslerini.
Kâbuslu bir uykudan uyanmış gibi sersem,

Bir az neşve dilenmek için dağdan, dereden,
Çıkararak, ağrıyan, başımı pencereden,
Öne, arkaya bakdım : gün inmiş ufka kadar ;
Her ân büyüyen bir köy dumanla tülleniyor ;
Hep üst üste yığılmış kan renginde bulutlar ;
Ovanın ateş gibi ışığı külleniyor ;

Yakın dağlar, tepeler taşlı yamaçlarıyla,
Mor dikenli tarlalar tek, tük ağaçlarıyla,
Birbirinin ardından uçuyordu geriye ;
Kızıl benekli, uzun, mâvî dağlar uzakda
Kayıyorlar gibiydi yavaşca ileriye.
Makine susup, katar durunca bir durakda,

İşidildi billûri sadâların gülmesi,
Ve muttasıl hıçkıran boğuk bir kadın sesi.
Geliyordu bu sesler gerideki bölmenin
Pancuru da kırılmış açık penceresinden

Ah, imkânı mı vardı, hiç merak etmemenin?
Vazgeçerek yolların dağından, deresinden,

Bu birbirine uymaz sadâları dinlerken
Dizildi pencereye üç çocuk başı birden.
Ah, ne kadar şen, güzel, ne sevimli melekler!
«Bunlar öter, gülerken, böyle bülbüller gibi,
Kimi hıçkırtıyorsun bilmem, dedim, yâ Rabbî?»
Temaşâyâ koyuldum başları birer, birer.

Yavrucuklardan biri bakınca bana yan, yan,
Sordum :

- Kimdir, orada hıçkırarak ağlıyan?
- Annem.
- Niçin ağlıyor?
- Sehîd olmuş da babam. . . .

Kuşatmışdı katari su ve meyve satanlar.
Vagona yaklaşarak pek ihtiyar bir adam :
«İçmez misiniz, dedi, soğuk, temiz suyum var ? »

Su satan yarı çıplak, kız ve oğlan çocuklar,
Hep asker yavruları, öksüz ve aç mahlûklar,
Arı gibi üşüşüp küçük testileriyle,
Son damlasına kadar satdılar sularını,

Düşünmeden bu düşgün, fakir komşularını ;
Satamadı zavallı belki bir bardak bile.

Ben içdim bir yudum su, vererek bir az para
Testisinin yanında çömelen ihtiyara :
Senin işin değildir, dedim, su satmak böyle.
«Ben de bilirim amma dedi, yaşanır mı aç ?
Ölemeyince bahtsız insan çok şeye muhtaç ;
Boğayım mı kendimi ? ne yapayım ? sen söyle ;

«Harbe giden üç oğlum, torunumla damadım
Nerde öldüler bilmem haber bile almadım ;
Toprağım var tohum yok, tohum bulsam hayvan yok,
Bu işleri görecektü köyde benim kimsem yok ;
Evvelki gibi içi para dolu kesem yok ;
Kocadım çalışamam, kollarımda derman yok.

• Katar kalkdı ; sucuyu hürmetle selâmladım ;
Sözlerini düşündüm, çocuk gibi ağladım.
Dönüşde bu durakda, onu aradım, sordum :
«O, öldü de kurtuldu ; herkes öyle. » dediler.
• Pek derin bir hüzn ile içimden : «Ah, deyordum,
Duysalar şu sözü harp isteyen Efendiler !

Ya, gelip de görseler yakından Türk elini,
Sevgili yurdumuzun sarsılan temelini. »
Nasîb olsaydı eğer mucizeli bir zafer ;
Aç ölürken köylerde bu muhterem babalar,
Denecekdi: «Yaşasın falan, filân Paşalar ! »
Unutulur dâimâ asıl hizmet edenler.

27 İkinci Teşrin 1931

Eminenin Düşü

Heyecanla uyanan minimini emine :

«Ne iyi bir düş gördük, dedi, değil mi anne ?

— Bakarak yanındaki ağabeyine, yan, yan ;

Demek istiyor gibi — «Oh, sen göremedin ya,

Bonbonla, oyuncakla dolu güzel, bir rüya.»

Kıskandı Enver : «bu düş dedi, uydurma, yalan..»

Kız sôze devam etti : - hiddetden kızararak -

Ben hepsini söyleyim, yalan mı, dinle de bak ;

Yanlış söylersem eğer düzeltsin, işte annem.
Ben gümüş, annem altın kanatlı kuşlar gibi
Uça, uça geçince mâvi camdan gökleri,
Göründüler anızın hem cennet, hem cehennem.

Cennet büyük bir saray, Dolmabahçeye benzer;
Oynıyorlardı bir çok küçük, küçük melekler.
İniverdik oraya; ben karışdım oyuna.
Beni tutup öpdüler, gâlîba beğendiler.
Hepsi Türkçe biliyor; ne kadar da şendiler!
Top oynadık, gezindik ve konuştuk boyuna.

Buram, buram yükselen cehennemin alevi
Görünürdü uzakdan, kızıl, sarı ve mâvi.
Allah bizi çağırdı pencereden eliyle;
Öne düşdü bir melek, biz arkadan yürüdük.
Al kadife perdeli salonları çok büyük!
Kapı, duvar hep ayna, yüksek tavanlar bile.

Başım döndü görünce her tarafda kendimi.
Hiç bir insan görmedim cennetde ölü, diri.
Hep beyazlar geyinmiş, saç, sakal da bembeyaz.
Kurulmuş bir koltuğa Allah; tıpkı bir adam!

A, dedim, bu da insan ! ondan artık ben korkmam,
Annem etek öperek kıldı kısa bir namaz.

Ben öperken elini, yanağımı okşadı :
«Nedir, dedi, anneme, bu küçük kızın adı ? »
Öğrenince adımı, oturtup dizlerine :
«Eminecik bak, dedi, şu karşıki aynaya.»
Ben bakınca, başladı kuklalar oynamaya,
Öbek, öbek dağılıp salonun her yerine.

Başka bir aynadan da çıktı bir sürü melek,
İçleri bonbon dolu kutular getirerek.
Yazık ki, o sırada uyandım bilmem neden...
Ben çekdim, dedi, Enver, saçlarını da ondan ;
Ben de babamla gider, alırım o bonbondan ;
Allah beni daha çok sevecek, oğlanım ben !

15 Şubat 1932

AK

İki Alay

Her köy sözü oldukca, gelir, geçer önümden,
Birbirine zıt iki alayın hayalleri ;
Ne yorulmaz kuvvetdir beynimde tesbit eden
Bu iki manzarayı yarım asırdan beri !

Anadolu'da büyük bir köyde misâfirdim ;
Nasılsa doğru, geniş, kalmış, düz bir sokakda,
Sarı bir toz bulutu havalandı uzakda ;
Duyunca davul, zurna sesleri ! «Düğün» dedim..

Yakınlaştıkca alay, yolda gezinen tavuk,
Kaz, ördek ve köpekler pek telâşa düşdüler ;
Dizildiler sokağa hep sefil çoluk, çocuk ;
Genç kızlarla kadınlar damlara üşüşdüler.

Donanmış bir kır ata bindirilmişdi gelin,
Dalgalanırdı yer, yer kızıl canfes duvağı ;
Çekiyordu gözümü sanki her al parmağı
Dizgin tutan kınalı, küçük, tombul bir elin.

Neler yokdu cehizde! toz pembe yatak, yorgan;
Küçük ayna, bakır tas, tencere, halı yasdık ;
Gaz örtülmüş tepside kâse, bardak, zarf, fincan ;
Sarı pullarla süslü yeşil bir tahta sandık.

Yanında giden adam, geçdikce önlerinden,
Her ağanın bağına, bahçesine, evine,
Baş kesdirirdi hemen yüzü örtük geline.
İlk def'a görüyordum bu tühaf âdeti ben.

Teaccüple bakarken meçhul gelin Hanıma,
Etdi taltîf beni de bu selâmlardan biri.
«İtrîşâhi» kokarak yaklaşıncı yanıma
Bana da bir baş eğdi kırmızı lâle gibi.

Pek gençdim, görünmemek büyüğü tuttu beni ;
 Bütün gün hayalimden geçdiler birer, birer,
 Tanıdığım güzeller, sarışın ve ya esmer ,
 Hepsinden güzel sandım bu duvaklı gelini.

Ertesi gün geçerken yine o geniş yoldan
 Karşıdan çıktı küçük bir cenâze alayı ;
 Hıçkırıkdı hep gelen boğuk ses sağdan, soldan;
 İşitdim uzaklarda yükselen vaveylâyı,

Tabut da kefenlenmiş gibi mestur çarşafla ;
 Örtmüşlerdi üstüne uzun bir al canfesi,
 Sanki hâlâ kan akar bir şehit cenâzesi.
 Ağlayordu bir kadın saçını yola, yola.

Cemâate karışıp sokularak yanına :
 «Kimdir, dedim, bu ölü ? » gözü yaşlı imama.
 «Dünkü gelindir, dedi, zavallı güzel Fatma. »
 «Öldürülmüş mü ? dedim, kimdir kıyan canına ?»

«Bizzat kendisi, dedi, ah, ne kadar acıdı.
 Evdekiler dalıp da pek derin bir uykuya,
 Dönünce suyu kesik değirmene ortalık,
 Hemen gidip kendini atıvermiş kuyuya,

«Çünkü muhtarın oğlu söylemiş şüphesini
Gümüş gibi tertemiz kızın bekâretinde ;
Biz «Melek» derdik ona, köy kızı sûretinde ;
Ne yüzünü gören var, ne bir duyan sesini... »

Giderken nâş önümde örtülmüş al duvakla,
Geliyordu muttasıl dünkü gelin hayâli.
Hep ağlayan cemâat ve kan renkli bayrakla
Cehle zafer alayı yapıyor gibiydi. [1]

13 Şubat 1932

[1] Teşrih âlimlerinin kat'i sûretde söylediklerine göre bekâretin muttarit bir şekli bulunmadığı gibi, bunun alâmeti zannolunan şeyler de doğru değildir. Bufon Tarihi tabîisinde deyor ki : "kat'i ve muttarit şekil ve alâmeti bulunmayan hayalî bekâret hüsnü ahlâk ve faziletden ibâretidir., Bu hayalî bekâretden dolayı kim bilir ne kadar kızlar ve aileler musab olmuşlar, oluyorlar ve olacaklar ! !

Bir Kış Tablosu

Gözümün önündedir, on bir senedenberi,
Bir kışın Ilgaz'daki sihirli şalı eseri.
Ah, ne kadar güzeldi şosenin bir parçası
Karlı çamlar altında, bir peri yolu gibi.
Belki tasvîr ederdim bir az güzellikleri
Bulunsaydı elimde Rafeel'in fırçası.

Başka renkden müstağnî bembeyaz bir güzellik,
Durup, durup bakmaya doyulmaz bir güzellik.

Sağ taraf bulutlara kavuşan dik bir yamaç,
 Sol cihet mâvî suyu donmuş derin bir dere,
 Sanki gökden bir parça kopup düşmüşdü yere ;
 Kuytu yerlerde karlar birikmiş kulaç, kulaç.

Çam dalları ne zarîf kubbelendirmiş yolu,
 Billûrdan âvîzeler süslemiş sağı, solu ;
 Sıra, sıra dikilmiş elmastraş direkler ;
 Şeffaf buzlar kaplamış yosunlu kayaları,
 Vitrine konmuş gibi yemyeşil oyaları ;
 Küme, küme açılmış inci, elmas çiçekler.

Yeller bile soğukdan donup durmuşlar gûyâ,
 Ne kımıldardı bir şey, ne vardı bir ses, sadâ ;
 Sükût müstevlî, sükûn mehîp, manzara sehhar !
 Sanki billûr kesilmiş bir peri dünyâsıdır,
 Ya ressam bir şâirin garip bir rüyâsıdır.
 Her nereye bakılsa başka bir güzellik var.

Ansızın gün çıkarak bu muhteşem ak tünel,
 Başlayınca süzmeye altın ışıklar tel, tel
 Mâvi şeffaf gölgeden serildi seccâdeler,
 Lâhûtî bir mâbedin dehlîzindeyim sandım ;

Hayretle sendeleyip bir ağaca dayandım;
Karların elmasları yıldızlanınca yer, yer
Gözüm kamaşdı, yumdum, rûhumla seyre daldım;
Donmuş gibi ayakda bilmem ne kadar kaldım?

3 Şubat 1932

Alâ Garson Saçlar

Kopsun saçını kesen o hissiz el bilekden,
Ben onu ne kadar çok sever, okşar, öperdim;
Başına, gökden inmiş bir nur demeti derdim!;
Sana bağlardı beni her teli ta yürekden.

O dalgalandıkca, nur akıyor zannederdim.
Kasdı belliydi Rabbin, onu halk eylemkden;
Güzellik dokumak, gün renkli, canlı ipekden.
Bulsam o zâlim eli kat'a kadar giderdim.

Nur şelâlesi bozdun başdan akıp inerken,
Nurlu bir Kâbe yıkdın, ben etrafta dönerken ;
Nasıl kıyıp kesdirdin ? söyle, ey kadın Haccac !

Başını gören coşgun nur kaynağı sanırdı,
Öyle nur ki tutulur, öpülür okşanırdı ;
Atılır mıydı başdan hiç bu güzel altın taç ?

Eylül 1931

— 40 Kuruş —

KİTAP SAHİBİNİN DİĞER ESERLERİ

Basılmış Olanlar :

Küçük Paşa	«Roman»
Eski şeyler	«Küçük hikâyeler»
Sânihat «Türkçe ve arapça»	«İdârî ve içtimâî»
Les fleurs dégénérées	«Fransızca şiirler»

Basılmak Üzre Olanlar :

Nevvar	«Büyük bir romanın manzum hülâsası»
Yirminci asırda bir idam kararı	
Hâtıralarım	
Hasan Hâzım	
İstanbul'dan Ankara'ya	
Güzel sözler	«Arapcadan seçilmiş tercümeler»

TASHİH

22 nci sayfanın 13 üncü mısraındaki «sabahın» kelimesi «sabânın» olacaktır.

Dağıtma yeri : REMZİ Kitapanesi

Millî Mecmua Matbaası